ĢENERĀLADVOKĀTES VERICAS TRSTENJAKAS [*VERICA TRSTENJAK*] SECINĀJUMI,

sniegti 2007. gada 15. novembrī [1]

I — Ievads

1. Iesniedzējtiesa šajā lietā vēlas noskaidrot, vai *Bürgerliches Gesetzbuch* (Vācijas civilkodekss) noteikumi, kuros noteikts, ka neatbilstīgas patēriņa preces nomaiņas gadījumā pārdevējam ir tiesības pieprasīt no patērētāja atlīdzību par preces lietošanu, nav pretrunā Eiropas Parlamenta un Padomes 1999. gada 25. maija Direktīvai 1999/44/EK par dažiem patēriņa preču pārdošanas aspektiem un saistītajām garantijām [2] (turpmāk tekstā — "Direktīva 1999/44"). Tādējādi Tiesa Direktīvu 1999/44 lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvaros interpretēs pirmo reizi.

2. Šāds jautājums *Bundesgerichtshof* (Vācijas Augstākā tiesa) radās, izskatot strīdu starp *Quelle AG* (turpmāk tekstā — "*Quelle*") un *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände* (Vācijas Patērētāju tiesību aizsardzības asociācija, turpmāk tekstā — "*Bundesverband*"), kurā *Bundesverband* pieprasa, lai *Quelle* pārtrauc pieprasīt no patērētājiem atlīdzību par neatbilstīgas preces lietošanu un atmaksā šajā lietā [patērētāja] samaksāto lietošanas atlīdzību.

II — Atbilstošās tiesību normas

A — *Kopienu tiesiskais regulējums*

1) Primārās tiesības

3. Saskaņā ar EKL 3. panta 1. punkta t) apakšpunktu Kopienas darbība saskaņā ar šo Līgumu un tajā ietverto grafiku paredz atbalstīt patērētāju tiesību aizsardzību.

1 — Oriģinālvaloda — slovēņu.
2 — OV L 171, 12. lpp.

4. EKL 153. panta 1. punktā ir noteikts:

“Lai veicinātu patērētāju ieinteresētību un nodrošinātu augstu līmeni patērētāju tiesību aizsardzībā, Kopiena veicina patērētāju veselības, drošības un ekonomisko interešu aizsardzību, kā arī atbalsta viņu tiesības gūt informāciju, izglītību un apvienoties, lai aizstāvētu savas intereses.”

5. EKL 95. pantā ir noteikts:

“1. [..] Padome [..] paredz pasākumus, lai tuvinātu dalībvalstu normatīvos vai administratīvos aktus, kuri attiecas uz iekšējā tirgus izveidi un darbību.

[..]

3. Šā panta 1. punktā paredzētajos priekšlikumos, kas attiecas uz [..] patērētāju tiesību aizsardzību, Komisija par galveno uzskata augstu aizsardzības līmeni, īpašu uzmanību pievēršot visiem atklājumiem, kas pamatojas uz zinātnes faktiem. Saskaņā ar attiecīgām pilnvarām arī Eiropas Parlaments un Padome tiecas sasniegt šo mērķi.

[..]”

2) Direktīva 1999/44

6. Direktīvas 1999/44 otrajā apsvērumā ir noteikts, ka “iekšējais tirgus ir teritorija bez iekšējām robežām, kurā tiek garantēta brīva preču, personu, pakalpojumu un kapitāla aprite; [..] brīva preču aprite nozīmē to, ka vienas dalībvalsts pastāvīgais iedzīvotājs brīvi varētu pirkt preces citas dalībvalsts teritorijā, pamatojoties uz vienotu minimālo taisnīgu noteikumu kopumu, kas reglamentē patēriņa preču pārdošanu”.

7. Direktīvas ceturtajā apsvērumā ir noteikts, ka “patērētājiem, kuri spraigi izmanto plašo tirgu, lai pirktu preces dalībvalstīs, kas nav viņu pastāvīgās dzīvesvietas valsts, ir būtiska loma iekšējā tirgus izveidē”.

8. Piektais apsvērums ir šāds: "patērētāju tiesību minimālo noteikumu kopuma izveide, kas ir spēkā neatkarīgi no tā, kurā vietā Kopienas teritorijā preces iepērk, nostiprinās patērētāju uzticību un dos viņiem iespēju pilnībā izmantot iekšējo tirgu".

9. Piecpadsmitajā apsvērumā ir noteikts, ka "dalībvalstis var paredzēt, ka jebkuru atlīdzinājumu patērētājam var samazināt, ņemot vērā to, kā patērētājs ir preces lietojis, kopš tās ir viņam piegādātas; tā kā sīkākus noteikumus, saskaņā ar kuriem var īstenot līguma pārtraukšanu, var noteikt valstu tiesību aktos".

10. Divdesmit ceturtajā apsvērumā ir paredzēts, ka "dalībvalstīm būtu jāatļauj pieņemt vai paturēt spēkā stingrākus noteikumus jomā, uz kuru attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu pat vēl augstāku patērētāju tiesību aizsardzības līmeni".

11. Direktīvas 1999/44 3. pantā ir noteiktas patērētāju tiesības:

"1. Pārdevējs ir atbildīgs patērētājam par jebkuru preču piegādes brīdī esošu neatbilstību.

2. Neatbilstības gadījumā patērētājs ir tiesīgs prasīt, lai saskaņā ar 3. punktu preces bez maksas padarītu atbilstīgas, salabojot vai nomainot tās, vai arī saskaņā ar 5. un 6. punktu ir tiesīgs saņemt attiecīgu cenas samazinājumu vai atcelt līgumu.

3. Pirmkārt, patērētājs var prasīt, lai pārdevējs salabo preces, vai arī viņš var prasīt, lai pārdevējs tās nomaina, abos gadījumos bez maksas, ja vien tas nav neiespējami vai nesamērīgi.

Līdzekli uzskata par nesamērīgu, ja tas nosaka pārdevējam izmaksas, kas salīdzinājumā ar alternatīvo līdzekli ir nepamatotas, ņemot vērā:

— vērtību, kāda precēm būtu, ja nebūtu neatbilstības,

— neatbilstības nozīmīgumu un,

— vai alternatīvo līdzekli varētu izmantot, nesagādājot ievērojamas neērtības patērētājam.

Jebkura preču labošana vai nomaiņa jāveic pieņemamā laikā un nesagādājot ievērojamas neērtības patērētājam, ņemot vērā preču raksturu un nolūku, kādam patērētājs ir preces pieprasījis.

— ja pārdevējs nav izmantojis zaudējumu atlīdzināšanas līdzekli, nesagādājot ievērojamas neērtības patērētājam.

[..]"

4. Termins "bez atlīdzības" 2. un 3. punktā attiecas uz nepieciešamajām izmaksām, kādas radušās, lai panāktu preču atbilstību, jo īpaši uz pasta izmaksām, darbaspēka izmaksām un materiālu izmaksām.

12. Direktīvas 1999/44 5. panta 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts, ka "saskaņā ar 3. pantu pārdevēju sauc pie atbildības, ja neatbilstība izpaužas divos gados no preču piegādes laika".

5. Patērētājs var pieprasīt attiecīgu cenas samazinājumu vai atcelt līgumu:

13. Saskaņā ar Direktīvas 1999/44 8. panta 2. punktu "dalībvalstis var pieņemt vai saglabāt visstingrākos Līgumam atbilstīgus noteikumus jomā, uz ko attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu augstāku patērētāju tiesību aizsardzības līmeni".

— ja patērētājs nav tiesīgs ne uz preču labošanu, ne nomaiņu, vai

B — *Vācijas tiesības*

— ja pārdevējs nav izmantojis zaudējumu atlīdzināšanas līdzekli pieņemamā laikā, vai

14. Direktīva 1999/44 Vācijas tiesībās tika transponēta *Bürgerliches Gesetzbuch*

(turpmāk tekstā — "*BGB*") reformas ietvaros [3].

15. *BGB* 439. pantā "Preces atbilstības atjaunošana" ir paredzēts šādi:

"1) Pircējs preces atbilstības atjaunošanas ietvaros var izvēlēties vai nu salabot [neatbilstīgo preci], vai to nomainīt.

2) Pārdevējam ir pienākums segt visus preces atbilstības atjaunošanas ietvaros nepieciešamos izdevumus, it īpaši transporta izmaksas, maksu par ceļu izmantošanu un materiālu izmaksas.

3) Pārdevējs, neskarot 275. panta 2. un 3. punktu, var atteikt to preces atbilstības atjaunošanas veidu, ko izvēlējies pircējs, vienīgi tad, ja tas ir saistīts ar nesamērīgi lielām izmaksām. Turklāt it īpaši jāņem vērā preces vērtība, kāda tai būtu, ja nebūtu neatbilstības, neatbilstības nozīmīgums un jautājums, vai, nesagādājot ievērojamas neērtības pircējam, varētu izmantot alternatīvu preces atbilstības atjaunošanas līdzekli. Šādā gadījumā pircēja tiesības uz preces atbilstības atjaunošanu ir ierobežotas un viņš var izvēlēties tikai alternatīvo preces atbilstības atjaunošanas veidu; pārdevējam saglabājas tiesības atteikt arī šo preces atbilstības atjaunošanas veidu, ja izpildīti pirmajā teikumā minētie priekšnoteikumi.

4) Ja pārdevējs preces atbilstības atjaunošanas ietvaros piegādā atbilstīgu preci, tad atbilstoši 346.–348. pantam viņš var pieprasīt no pircēja nodot atpakaļ neatbilstošo preci."

16. *BGB* 346. pants par līguma atcelšanas sekām ir šāds:

"1) Ja kāds no līguma slēdzējiem līgumā rezervējis sev tiesības pārtraukt līgumu, vai šādas tiesības viņam paredzētas likumā, tad līguma atcelšanas gadījumā tam ir jāatdod saņemtie pakalpojumi un jāatlīdzina gūtais labums.

2) Atdošanas vai atlīdzināšanas vietā parādniekam ir jākompensē preces vērtības starpība tajos gadījumos:

1. ja atdošana vai atlīdzināšana pēc ieguvuma rakstura ir izslēgta,

3 — *Gesetz zur Modernisierung des Schuldrechts* (Likums par saistību tiesību modernizāciju), 2001. gada 29. novembra *BGBl*. I, 2001, Nr. 61, kas stājās spēkā 2002. gada 1. janvārī. Vispārīgi attiecībā uz reformu skat. Westermann, H. P. "Das neue Kaufrecht", *Neue Juristische Wochenschrift*, Nr. 4/2002, 241. lpp.

2. viņš saņemto priekšmetu ir nolietojis, pārdevis, apgrūtinājis, pārstrādājis vai pārveidojis,

3. saņemtā priekšmeta vērtība ir samazinājusies vai tas ir pilnīgi sabojāts; šeit netiek ņemts vērā priekšmeta vērtības samazinājums, kas radies noteikumiem atbilstošas ekspluatācijas laikā.

Ja līgumā ir paredzēts pretpakalpojums, tad tas jāņem vērā, aprēķinot kompensējamo preces vērtības starpību; ja ir jākompensē preces vērtības starpība no aizdevuma gūtajām priekšrocībām, tad ir iespēja pierādīt, ka šo gūto priekšrocību vērtība ir bijusi mazāka.

3) Pienākums kompensēt preces vērtības starpību nepastāv:

1. ja preces neatbilstība, kā dēļ tika izmantotas tiesības atkāpties no līguma, ir pamanīta tikai priekšmeta pārstrādes vai pārveidošanas brīdī,

2. ciktāl kreditoram ir jāuzņemas atbildība par priekšmeta vērtības samazināšanos vai tā pilnīgu sabojāšanu, vai arī attiecīgā neatbilstība būtu radusies arī pie kreditora,

3. ja likumā paredzētu līguma atcelšanas tiesību gadījumā priekšmeta vērtības samazināšanās vai tā pilnīga sabojāšanās ir iestājusies pie pilnvarotā, lai gan viņš ir ievērojis tādu pašu rūpību kā veicot savus darījumus.

Paliekoša iedzīvošanās ir jāatlīdzina.

4) [..]”

17. *BGB* 347. pantā, kas reglamentē gūto labumu un izdevumus pēc līguma atcelšanas, ir paredzēts:

“1) Ja pretēji labas ekonomikas likumiem debitors nav guvis labumu, lai gan viņam ir tāda iespēja, tad viņam ir jākompensē kreditoram preces vērtības starpība. Gadījumos, kad līguma atcelšanas tiesības ir noteiktas likumā, pilnvarotajam attiecībā uz gūto labumu ir jāievēro tikai tāda rūpība, kādu tas ievēro, veicot savus darījumus.

2) Ja debitors atdod priekšmetu, kompensē preces vērtības starpību vai saskaņā ar 346. panta 3. punkta 1. vai 2. apakšpunktu ir

atbrīvots no pienākuma kompensēt preces vērtības starpību, tad viņam ir jākompensē nepieciešamie izdevumi. Citi izdevumi ir jākompensē tikai tad, ja kreditors no tā iedzīvojas."

18. Saskaņā ar *BGB* 100. pantu gūtais labums ir "kādas lietas vai tiesību augļi, kā arī priekšrocības, ko garantē šīs lietas vai tiesību izmantošana".

III — Fakti, pamata prāva un prejudiciālais jautājums

19. 2002. gada augustā uzņēmums *Quelle*, veicot tirdzniecību pa pastu, piegādāja pircējai personīgai lietošanai plīts komplektu EUR 524,90 vērtībā. 2004. gada janvārī pircēja konstatēja, ka plīts komplektā ietilpstošās cepeškrāsns iekšpusē ir atdalījusies emaljas kārta. Tā kā šo trūkumu nebija iespējams novērst, pircēja vēl tā paša mēneša laikā — proti, vēl garantijas termiņā — pieprasīja nomainīt preci. Neatbilstīgo plīts komplektu pircēja atdeva atpakaļ pārdevējam *Quelle*, kas piegādāja pircējai jaunu plīts komplektu un pieprasīja no viņas atlīdzību par [neatbilstīgās] preces lietošanu sākumā EUR 119,97, vēlāk EUR 69,97 apmērā. Šo summu pircēja samaksāja.

20. *Bundesverband* ar attiecīgu pircējas pilnvaru cēla prasību pret *Quelle*. *Bundesverband*, pirmkārt, prasīja atmaksāt EUR 67,86 [4], pieskaitot procentus, un, otrkārt, lai *Quelle* nākotnē [preču] nomaiņas gadījumos vairs no patērētājiem nepieprasa atlīdzību par neatbilstīgas preces lietošanu.

21. *Landesgericht Nürnberg-Fürth* (Nirnbergas–Firthas Apgabaltiesa) apmierināja prasību par samaksātās summas atmaksāšanu un pārējo prasības daļu noraidīja. *Oberlandesgericht Nürnberg* (Nirnbergas Augstākā tiesa) apstiprināja pirmās instances tiesas spriedumu ar iespējām šo spriedumu pārsūdzēt. Sprieduma pamatojumā tiesa izklāstīja, ka *BGB* 439. panta 4. punkts nevar būt tiesību uz atlīdzību par preces izmantošanu juridiskais pamats un ka likumdevēja pamatojums šādām atlīdzības tiesībām nepārliecina [5]. Nav pamatoti preces nomaiņas gadījumā piemērot noteikumus par līguma atcelšanu,

4 — Ne no iesniedzējtiesas sprieduma, ne arī no abiem pirmo instanču tiesas spriedumiem netop skaidrs, kādēļ *Bundesverband* pieprasīja atmaksāt mazāku summu, nekā pircēja samaksāja. No publicētā *Landesgericht Nürnberg-Fürth* sprieduma izriet, ka pircēja ir samaksājusi EUR 67,86, tomēr gan no *Oberlandesgericht Nürnberg* sprieduma, gan no iesniedzējtiesas sprieduma izriet, ka pircēja ir samaksājusi (lielāku) summu EUR 69,97 apmērā. *Oberlandesgericht Nürnberg* spriedumā pat ir secināts: "Atšķirība no patiesi samaksātās summas EUR 69,97 nav atspoguļota". Skat. *Oberlandesgericht Nürnberg* 2005. gada 23. augusta spriedumu 3 U 991/05, *Neue Juristische Wochenschrift*, Nr. 41/2005, 3000. lpp.

5 — *Oberlandesgericht Nürnberg* spriedums, iepriekš minēts 4. zemsvītras piezīmē, 3000. un nākamās lpp.

jo, lai gan pircējs apmaiņas ietvaros saņem jaunu preci, tomēr pārdevējs patur pilnu pirkuma summu kopā ar iespējamo peļņu [6]. Turpretī līguma atcelšanas gadījumā pircējam un pārdevējam ir abpusēji jākompensē saņemtie ieguvumi [7].

22. Abas puses šo *Oberlandesgericht Nürnberg* spriedumu pārsūdzēja *Bundesgerichtshof*. *Oberlandesgericht Nürnberg* ir šaubas par vienpusēju, pircējam uzliktu maksu par preces lietošanu, tomēr tā nesaskata iespēju koriģēt tiesību aktus, interpretējot minētos noteikumus, jo tas būtu pretrunā gan šo noteikumu viennozīmīgajam tekstam, gan arī likumprojekta par Saistību tiesību modernizāciju [8] pamatojumā paustajai likumdevēja viennozīmīgai gribai. Interpretācijas iespējas beidzas brīdī, kad tās nonāk pretrunā likuma tekstam un skaidri saskatāmai likumdevēja gribai [9].

23. Turklāt *Bundesgerichtshof* apšauba, vai apstrīdētie Vācijas tiesību akti atbilst Direktīvas 1999/44 3. panta 2.–4. punktam, saskaņā ar ko preces nomaiņa ir jāveic "bez atlīdzības" un "nesagādājot ievērojamas neērtības patērētājam", un iebilst pret viedokli, ka direktīvā esot noteikts, ka bezmaksas ir tikai piegādes [10]. Šajā sakarā *Bundesgerichtshof* norāda, ka Vācijas tiesību doktrīnā nav vienotas nostājas attiecībā uz jautājumu par Vācijas tiesību normu atbilstību Direktīvai 1999/44 [11].

24. Šādos apstākļos iesniedzējtiesa ar 2006. gada 16. augusta lēmumu nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Direktīvas 1999/44/EK 3. panta 2. punkta noteikumi savienojumā ar 3. punkta pirmo daļu un 4. punktu vai 3. panta 3. punkta trešo daļu ir interpretējami tādējādi, ka valsts tiesību norma, kurā noteikts, ka pārdevējs, atjaunojot patēriņa preču atbilstību, tās nomainot, var no patērētāja pieprasīt atlīdzību par iepriekš piegādātas, līguma noteikumiem neatbilstīgas patēriņa preces lietošanu, ir pretrunā šiem noteikumiem?"

6 — Turpat, 3001. lpp.

7 — Turpat.

8 — Likumprojekts par saistību tiesību modernizāciju (*Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des Schuldrechts*), *Deutscher Bundestag*, *Drucksache* 14/6040, 2001. gada 14. maijs, 232. lpp. Skat. arī 2006. gada 16. augusta *Bundesgerichtshof* lēmumu par prejudiciāla jautājuma uzdošanu, 8. lpp.

9 — 2006. gada 16. augusta *Bundesgerichtshof* lēmums par prejudiciāla jautājuma uzdošanu, 9. lpp., tekstu skat. http://www.bundesgerichtshof.de.

10 — Turpat, 10. lpp.

11 — Turpat.

IV — Tiesvedība Eiropas Kopienu Tiesā

25. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesā tika saņemts 2006. gada 28. septembrī.

26. Mutvārdu procesā apsvērumus sniedza *Bundesverband*, Vācijas, Spānijas un Austrijas valdības, kā arī Komisija. 2007. gada 4. oktobra tiesas sēdē *Quelle*, *Bundesverband*, Vācijas valdība un Komisija sniedza mutvārdu apsvērumus un atbildēja uz Tiesas jautājumiem.

V — Lietas dalībnieku argumenti

A — *Quelle*

27. *Quelle* Tiesas sēdē pauda uzskatu, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu esot nepieņemams, jo šajā lietā *Bundesgerichtshof* nav citu iespēju, kā minētos *BGB* noteikumus interpretēt tā, ka saskaņā ar tiem ir ļauts pieprasīt atlīdzību par preces lietošanu. Ja Tiesa nolemtu, ka Vācijas tiesību akti ir pretrunā Direktīvai 1999/44, tad *Bundesgerichtshof* nevarētu ievērot šo spriedumu, jo to liegtu Vācijas Konstitūcijas [*Grundgesetz*] 20. pants, kurā noteikts, ka judikatūra esot piesaistīta likumam. Ja *Bundesgerichtshof* pildītu šo [Tiesas] spriedumu, tai vajadzētu valsts tiesības interpretēt *contra legem*, kas neesot pieļaujams, jo no Tiesas spriedumiem lietās *Pupino* [12] un *Adeneler* u.c. [13] izriet, ka direktīva nedrīkst būt par pamatu interpretācijai *contra legem*. Attiecībā uz atbildi uz prejudiciālo jautājumu Direktīva 1999/44 neskar jautājumu par atlīdzību par preces lietošanu; tādējādi Vācijas likumdevējs, paredzot šādu punktu, nav ierobežots. Vācijas tiesību akts ir pieļaujams, jo ar to ir nodrošināts līdzsvars attiecībās starp tiesībām uz preces salabošanu un tiesībām uz tās nomaiņu.

B — *Bundesverband*

28. *Bundesverband* Tiesas sēdē pauda uzskatu, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams un ka konkrētajā gadījumā runa nav par valsts tiesību normas interpretācijas atbilstību Direktīvai 1999/44, bet gan par to, kā ir jāinterpretē pati direktīva. Rakstveida procesā *Bundesverband* izklāstīja, ka Direktīvai 1999/44 esot jānodrošina patērētāju aizsardzība augstā līmenī un ka preces nomaiņa ir jāveic "bez atlīdzības" un "nesagādājot ievērojamas neērtības

12 — 2005. gada 16. jūnija spriedums lietā C-105/03 *Pupino* (Krājums, I-5285. lpp., 47. punkts).

13 — 2006. gada 4. jūlija spriedums lietā C-212/04 *Adeneler* (Krājums, I-6057. lpp., 110. punkts).

patērētājam", kas ietver aizliegumu pieprasīt no patērētāja atlīdzību par nepilnīgas patēriņa preces lietošanu. Turklāt apstāklis, ka atlīdzības apjoms neesot skaidrs, var atturēt patērētāju izmantot savas tiesības, pamatojoties uz Direktīvu 1999/44.

C — *Vācijas valdība*

29. Vācijas valdība uzskata, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams, jo, lai pieņemtu nolēmumu pamata lietā, esot nepieciešama Tiesas sniegta Direktīvas 1999/44 interpretācija. Šajā lietā Vācijas valdība uzskata, ka apstrīdētie Vācijas tiesību akti nav pretrunā Direktīvai 1999/44. Rakstveida procesā tā savu viedokli balsta uz četriem tiesību normu interpretācijas veidiem, proti, gramatisko, sistēmisko, vēsturisko un teleoloģisko interpretāciju.

30. Gramatiskās interpretācijas ietvaros Vācijas valdība pauž uzskatu, ka Direktīvā 1999/44 nav reglamentēts jautājums, vai pārdevējs [preces] nomaiņas gadījumā var pieprasīt no patērētāja atlīdzību par nepilnīgas patēriņa preces lietošanu. Direktīvas 1999/44 3. panta 2. un 3. punkta formulējums "preces bez maksas padarītu atbilstīgas" un "nomaina bez maksas" attiecas tikai uz bezmaksas piegādes tiesībām, proti, pašas nomaiņas veikšanu, kas atbilst direktīvas 3. panta 4. punktam, saskaņā ar kuru jēdziens "bez atlīdzības" attiecas "jo īpaši uz pasta izmaksām". Jēdziens "nesagādājot ievērojamas neērtības patērētājam" Direktīvas 1999/44 3. panta 3. punkta trešajā daļā nozīmē tikai to, ka pārdevējs nedrīkstētu likt pircējam nekādus praktiskus šķēršļus īstenot savas tiesības uz [preču] nomaiņu.

31. Vācijas valdība savā Direktīvas 1999/44 sistēmiskajā interpretācijā balstās uz premisu, ka piecpadsmitā apsvēruma pirmais teikums neattiecas tikai un vienīgi uz gadījumiem, kad līgums tiek atcelts, bet gan divu iemeslu dēļ izsaka vispārējo tiesību pamatprincipu. Pirmkārt, no 1998. gada 24. septembra Padomes kopējā nostājā [14], saskaņā ar ko dalībvalstīm bija iespēja "pieņemt noteikumus attiecībā uz atlīdzību par precēm, ko patērētājs jau ir lietojis, kā arī līguma atcelšanas nosacījumiem", paustā skaidri izriet, ka šie abi gadījumi ir jāaplūko atsevišķi. Otrkārt, līguma atcelšana tiek minēta tikai piecpadsmitā apsvēruma otrajā teikumā, kamēr tiesības

14 — 1998. gada 24. septembra Padomes Kopējā nostāja (EK) Nr. 51/98 attiecībā uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 98/../EK par dažiem patēriņa preču pārdošanas aspektiem un saistītajām garantijām (OV C 333, 46. lpp.).

uz atlīdzinājuma samazināšanu tiek minētas pirmajā teikumā, kas arī norāda uz to, ka atlīdzības samazinājums esot iespējams ne tikai līguma atcelšanas gadījumos.

32. Vācijas valdība vēsturiskās interpretācijas ietvaros norāda uz priekšlikumu [15] un grozīto priekšlikumu [16] Direktīvai 1999/44, no kā rodas skaidrība par Direktīvas 1999/44 3. panta 2. punkta formulējuma attīstību un kas parāda, ka direktīvā noteikts tikai tas, ka bez maksas ir jāveic [preces] labošana, nevis ka [prece] ir bez maksas jānomaina.

hipotekārā kredīta līguma atteikuma gadījumā atmaksāt ne tikai saskaņā ar līgumu saņemto summu, bet arī samaksāt procentus. Pēc Vācijas valdības uzskatiem, tiesības uz atlīdzību par preces lietošanu nav pretrunā efektīvai patērētāju aizsardzībai, jo šādas atlīdzības samaksa esot mazāks slogs [patērētājam] nekā aizdevuma atmaksa lietā *Schulte*. Galu galā Vācijas valdība pauž uzskatu, ka patērētājam no [preču] nomaiņas nebūtu jāgūst labums.

D — *Austrijas un Spānijas valdības, kā arī Komisija*

33. No Direktīvas 1999/44 3. panta teleoloģiskās interpretācijas izriet tikai tas, ka patērētājam, lai atjaunotu [preces] atbilstību līgumam, nav jāsedz nekādas konkrētas izmaksas. Vācijas tiesību akts nav pretrunā Direktīvas 1999/44 mērķim — iekšējā tirgus izveidei un patērētāju aizsardzībai —, jo nomaiņas tiesības esot iespējams īstenot bez problēmām un birokrātiskiem šķēršļiem. Lietā *Schulte* [17] Tiesa nosprieda, ka Eiropas patērētāju aizsardzības efektivitāte neesot apdraudēta, ja patērētājam ir pienākums

34. Austrijas valdība uzskata, ka tiesības uz atlīdzības maksu par preču izmantošanu varētu būt pieļaujamas tikai līguma atcelšanas gadījumā, nevis preces nomaiņas gadījumā. Iespēja pieprasīt atlīdzību par preces lietošanu izraisītu nesamērīgumu starp tiesībām uz preces salabošanu un tiesībām uz preces nomaiņu, kurām būtu jābūt vienādām, turklāt patērētājam ir izvēles brīvība. Šī izvēles brīvība no ekonomiskā viedokļa nepastāvētu, ja salabošana tiktu veikta bez maksas, bet preču nomaiņa būtu saistīta ar papildu izmaksām, proti, atlīdzību par preces lietošanu.

15 — Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par patēriņa preču pārdošanu un garantijām (COM/95/0520, galīgā redakcija — COD 96/0161, OV C 307, 8. lpp.).

16 — Grozītais priekšlikums Eiropas Parlamenta un Komisijas direktīvai par patēriņa preču pārdošanu un garantijām (COM/95/0217, galīgā redakcija — COD 96/0161, OV C 148, 12. lpp.).

17 — 2005. gada 25. oktobra spriedums lietā C-350/03 *Schulte* (Krājums, I-9215. lpp., 93. punkts).

35. Pēc Spānijas valdības uzskatiem atlīdzība par preces lietošanu tiesiski nav pieskaitāma "izmaksām" Direktīvas 1999/44 3. panta 4. punkta izpratnē, tomēr tā rada ekonomiska rakstura sekas patērētājam un tādēļ ir pretrunā [preces] bezmaksas nomaiņas pamatprincipam. Direktīvas 1999/44 3. panta 4. punkts esot jāinterpretē tā, ka patērētājam nav pienākuma segt izmaksas, kas ir tieši saistītas ar preču nomaiņu.

VI — Ģenerāladvokātes vērtējums

36. Komisija Tiesas sēdē pauda uzskatu, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu esot pieņemams, jo šaubu gadījumos par to, vai valsts tiesību akti ir saderīgi ar kādu direktīvu, lietas par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvaros var netieši pārbaudīt, vai dalībvalsts pilda tai Kopienu tiesībās noteiktos pienākumus. Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamība nedrīkst būt atkarīga no tā, vai valsts tiesību aktu ir iespējams interpretēt saskaņā ar Kopienu noteikumiem. Savos rakstveida apsvērumos Komisija pauž uzskatu, ka jēdzienu "bez atlīdzības" nevar ierobežoti attiecināt tikai uz preces bezmaksas piegādi. Saskaņā ar Direktīvas 1999/44 3. panta 1. punktu pārdevējs ir atbildīgs par jebkuru preču piegādes brīdī esošu neatbilstību un tādēļ tam saskaņā ar direktīvas 3. panta 4. punktu ir jāsedz nepieciešamās izmaksas, kādas radušās, lai panāktu [patēriņa] preču atbilstību [līgumam]. Saskaņā ar Direktīvas 1999/44 piecpadsmito apsvērumu atlīdzinājuma samazinājumi attiecas tikai uz līguma atcelšanu. Komisija arī uzsver patērētāju tiesību aizsardzības augstā līmeņa nozīmi Kopienu tiesībās un norāda uz to, ka patērētājs, samaksājot pirkuma summu, ir izpildījis savus pienākumus un ka atlīdzība par preču lietošanu deformētu [tiesisko] līdzsvaru starp pārdevēju un patērētāju. Pārdevēja finansiālās intereses esot pietiekami aizsargātas tādējādi, ka tas var atsaukties uz preču nomaiņas nesamērību.

A — *Ievada piezīmes*

37. Iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai valsts tiesību akts, ar ko pārdevējam preces nomaiņas gadījumā no patērētāja tiek atļauts pieprasīt atlīdzību par iepriekš piegādātās, līguma noteikumiem neatbilstīgās patēriņa preces lietošanu, ir pretrunā Direktīvai 1999/44. Šīs pārdevēja tiesības izriet no *BGB* 439. panta 4. punkta, kas attiecas uz atlīdzināšanu, saistībā ar *BGB* 346. panta 1. punktu un 2. punkta pirmo daļu, kurā paredzētas līguma atcelšanas sekas. Līdz ar to minētās *BGB* normas par līguma atcelšanu

tiek attiecinātas arī uz preču nomaiņu. Tiesa šajā lietā pirmo reizi interpretēs Direktīvu 1999/44 lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvaros [18].

38. Vācijas tiesību doktrīnā jautājums par tiesību uz atlīdzību par preču lietošanu pamatotību izraisīja plašu akadēmisku diskusiju. Autori visbiežāk par labu šādas normas esamībai norāda uz likumdevēja pamatojumu attiecīgajiem *BGB* noteikumiem [19], no kā šie autori atvasina argumentu, ka pircējs no preces nomaiņas gūst ekonomiskas priekšrocības [20]. Par labu saderībai ar Direktīvu 1999/44 pārsvarā tiek norādīts uz tās piecpadsmito apsvērumu un argumentēts, ka atlīdzības maksājums par preces lietošanu nav nepieciešamās izmaksas, kādas radušās, lai panāktu preču atbilstību līgumam direktīvas 3. panta 4. punkta izpratnē [21]. Ievērojams skaits autoru tomēr ir paziņojuši, ka Vācijas normas ir pretrunā Direktīvai 1999/44 [22]. Papildus tam, ka Vācijas normas ir neatbilstošas direktīvai, šie autori norāda arī uz minētās normas nelīdzsvarotību, kā rezultātā pārdevējs var paturēt no pirkuma cenas gūto peļņu [23].

B — *Pieņemamība*

39. Jautājumā par pieņemamību ir jāsecina, ka, kā to Tiesas sēdē pareizi norādīja Komisija, lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamība nedrīkst būt atkarīga no tā, vai valsts līmenī ir iespējams interpretēt valsts normu atbilstīgi direktīvai. Pamatprincips, ka interpretācija *contra legem* ir aizliegta, ir spēkā tikai tad, ja valsts tiesa interpretē

18 — Tiesa līdz šim Direktīvu 1999/44 ir apskatījusi tikai lietas par valsts pienākumu neizpildi ietvaros. Skat. 2004. gada 19. februāra spriedumus lietā C-310/03 Komisija/Luksemburga (*Recueil*, I-1969. lpp.) un lietā C-312/03 Komisija/Beļģija (*Recueil*, I-1975. lpp.).

19 — Likumprojekts par saistību tiesību modernizāciju [*Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des Schuldrechts*], iepriekš minēts 8. zemsvītras piezīmē, 230.–233. lpp.

20 — Skat. arī. Huber, P., Faust, F. *Schuldrechtsmodernisierung. Einführung in das neue Recht*, C. H. Beck, Minhene, 2002, 335. lpp., 55. punkts; Westermann, H. P. (izd.) *Das Schuldrecht 2002. Systematische Darstellung der Schuldrechtsreform*, Richard Boorberg Verlag, Štutgarte, Minhene, Hanovere, Berlīne, Veimāra, Drēzdene, 2002, 138. un 139. lpp.; Westermann, H. P., publicēts: *Münchener Kommentar zum BGB*, 4. izdevums, C. H. Beck, Minhene, 2004, 439. pants, 17. punkts; Kandler, M. *Kauf und Nacherfüllung*, Gieseking, Bilefelde, 2004, 556. lpp.

21 — Tiedtke, K., Schmitt, M. Probleme im Rahmen des kaufrechtlichen Nacherfüllungsanspruchs (Teil II)", *Deutsches Steuerrecht*, Nr. 48/2004, 2060. lpp.; Kandler, M., iepriekš minēts 20. zemsvītras piezīmē, 557. lpp.

22 — Skat. arī Gsell, B. Nutzungsentschädigung bei kaufrechtlicher Nacherfüllung?", *Neue Juristische Wochenschrift*, Nr. 28/2003, 1974. lpp.; Woitkewitsch, C. Nutzungsersatzanspruch bei Ersatzlieferung?", *Verbraucher und Recht*, Nr. 1/2005, 4. lpp.; Rott, P. Austausch der fehlerhaften Kaufsache nur bei Herausgabe von Nutzungen?", *Betriebs-Berater*, Nr. 46/2004, 2479. lpp., un Hoffmann, J. Verbrauchsgüterkaufrechtsrichtlinie und Schuldrechtsmodernisierungsgesetz", *Zeitschrift für Rechtspolitik*, Nr. 8/2001, 349. lpp.

23 — Roth, W. H. "Europäischer Verbraucherschutz und BGB", *Juristenzeitung. Sondertagung Schuldrechtsmodernisierung*, Nr. 10/2001, 489. lpp.; Brömmelmeyer, C. Der Nacherfüllungsanspruch des Käufers als trojanisches Pferd des Kaufrechts?", *Juristenzeitung*, Nr. 10/2006, 495. lpp.; Schwab, M. Schuldrechtsmodernisierung 2001/2002 — Die Rückabwicklung von Verträgen nach §§ 346ff. BGB n.F.", *Juristische Schulung*, Nr. 7/2002, 637. lpp.

valsts tiesības atbilstoši Kopienu tiesībām. Interpretācijas jēga lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvaros ir, lai ar Kopienu tiesību interpretāciju nodrošinātu šo normu atbilstošu un vienotu piemērošanu visās dalībvalstīs [24].

40. Norādes uz *Grundgesetz* 20. pantu attiecas tikai un vienīgi uz Vācijas konstitucionālajām tiesībām, tādēļ šī norma pati par sevi vien nevar ietekmēt lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību. Lūguma pieņemamības priekšnoteikumi ir noteikti tikai un vienīgi EKL 234. pantā, nevis valsts tiesībās. Atšķirīga interpretācija nozīmētu, ka katra dalībvalsts varētu pati izlemt par EKL 234. panta piemērošanu, kā rezultātā rastos atšķirīga Kopienu tiesību piemērošana dalībvalstīs. Līdz ar to lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

C — *Vērtējums*

41. Vispirms ir jānorāda, ka *BGB* principā runā par "pircēju" un "pārdevēju", bet Direktīvā 1999/44 runa ir par "patērētāju" un "pārdevēju", kurš pārdod patēriņa preces. Šajā lietā pircēju var pielīdzināt jēdzienam "patērētājs" [25] un pārdevēju jēdzienam "pārdevējs" [26] Direktīvas 1999/44 izpratnē, un ar plīts komplekta pārdošanu privātām vajadzībām ir saprotama "patēriņa preces" [27] pārdošana direktīvas izpratnē.

42. Galvenā problēma šajā lietā ir Direktīvas 1999/44 3. panta jēdziena "bez atlīdzības" interpretācija un ar to saistītais jautājums, vai "nomaiņa bez atlīdzības" nozīmē, ka pārde-

24 — Šajā izpratnē skat. 1982. gada 6. oktobra spriedumu lietā 283/81 *Cilfit* u.c. (*Recueil*, 3415. lpp., 7. punkts), 1987. gada 22. oktobra spriedumu lietā 314/85 *Foto-Frost* (*Recueil*, 4199. lpp., 15. punkts) un 2005. gada 6. decembra spriedumu lietā C-461/03 *Gaston Schul* (Krājums, I-10513. lpp., 21. punkts).

25 — Saskaņā ar Direktīvas 1999/44 1. panta 2. punkta a) apakšpunktu patērētājs ir "jebkura fiziska persona, kura līgumos, uz ko attiecas šī direktīva, darbojas nolūkos, kas nav saistīti ar tirdzniecību, tās uzņēmējdarbību vai profesiju".

26 — Saskaņā ar Direktīvas 1999/44 1. panta 2. punkta c) apakšpunktu pārdevējs ir "jebkura fiziska vai juridiska persona, kas saskaņā ar līgumu pārdod patēriņa preces saistībā ar tās veikto tirdzniecību, uzņēmējdarbību vai tās profesiju".

27 — Saskaņā ar Direktīvas 1999/44 1. panta 2. punkta b) apakšpunktu patēriņa preces ir visi materiāli kustami priekšmeti, izņemot:
— preces, ko pārdod izpildes procesā vai citādi saskaņā ar tiesību aktu prasībām,
— ūdeni un gāzi, ja tie nav laisti pārdošanā ierobežotā tilpumā vai noteiktā daudzumā,
— elektroenerģiju.

vējs nevar prasīt no patērētāja atlīdzību par neatbilstīgas preces lietošanu.

43. Gramatiskās interpretācijas ietvaros vispirms ir jānorāda uz to, ka saskaņā ar Direktīvas 1999/44 3. panta 1. punktu "pārdevējs ir atbildīgs patērētājam par jebkuru preču piegādes brīdī esošu neatbilstību". Tādējādi direktīvā viennozīmīgi noteikts, ka atbildīgais par piegādes brīdī pastāvošu preces neatbilstību līgumam ir pārdevējs un ka viņam ir jāatbild par savu saistību neizpildi. Ja būtu spēkā noteikums, saskaņā ar kuru pārdevējs varētu pieprasīt atlīdzību par preces lietošanu, tad pārdevējs būtu pilnībā atbrīvots no atbildības par jebkuru piegādes brīdī pastāvošu neatbilstību un daļa no pārdevēja atbildības principā būtu pārvietota uz patērētāju.

44. Direktīvas 3. panta 2. punkts patērētājam dod tiesības prasīt, "lai preces bez maksas padarītu atbilstīgas", kas nozīmē, ka līgumam atbilstošs preces stāvoklis pēc patērētāja pieprasījuma vispirms var tikt atjaunots, bez maksas salabojot preci vai to nomainot. Turklāt, es uzskatu, ka patērētājam starp preces salabošanu un nomaiņu ir jāizvēlas tas līdzeklis, kas ir iespējams un samērīgs [28]. Ja preces salabošana vai nomaiņa nav ne iespējama, ne samērīga, tad patērētājs var pieprasīt attiecīgu cenas samazinājumu vai atcelt līgumu [29]. Direktīvas 1999/44 3. panta 3. punktā ir vēlreiz skaidri noteikts, ka gan preču salabošana, gan nomaiņa ir jāveic "bez atlīdzības". Jau vārdu "bez atlīdzības" parastā nozīme šajā pantā norāda uz to, ka Vācijas tiesību norma

28 — Līdzīgi uzskata Grundmann, S., Bianca, C. M. *EU Kaufrechts-Richtlinie. Kommentar*, *Verlag Dr. Otto Schmidt*, Ķelne, 2002, 82. lpp., 108. punkts. Pēc autoru uzskatiem, patērētājs, izvēloties starp salabošanu un nomaiņu, nedrīkst prasīt nesamērīgu līdzekli; vai šis līdzeklis ir nesamērīgs, ir atkarīgs galvenokārt no izmaksu apjoma pārdevējam. Arī Vestermans [*Westermann*] uzsver, ka patērētāja izvēle starp preces salabošanu un nomaiņu ir pakļauta nosacījumam par prasītā iespējamību un samērīgumu. Skat. Westermann, H. P. "Das neue Kaufrecht einschließlich des Verbrauchsgüterkaufs", *Juristenzeitung*, Nr. 10/2001, 537. lpp. Saskaņā ar Grundmana [*Grundmann*] un Bjankas [*Bianca*] uzskatiem var tikt argumentēts, ka priekšnoteikums no Direktīvas 1999/44 izrietošajām tiesībām uz preces nomaiņu ir būtisks līguma pārkāpums. Skat. Grundmann, S., Bianca, M. C. *EU Sales Directive. Commentary*, Intersentia, Antverpene, Oksforda, Ņujorka, 2002, 162. lpp. Arī Možina [*Možina*] sniedz līdzīgu skaidrojumu, ka tiesību uz preces nomaiņu īstenošana ietver sevī kaut ko vairāk nekā tikai nenozīmīgu līguma pārkāpumu. Možina, D. Kršitev pogodbe", GV Založba, Ļubļana, 2006, 229. lpp. Arī saskaņā ar Vīnes konvencijas par starptautiskajiem preču pirkuma un pārdevuma līgumiem (*CISG*) 46. panta 2. punktu pircējs var pieprasīt preces apmaiņu tikai gadījumā, ja šī neatbilstība veido būtisku līguma pārkāpumu. To uzsver arī Schlechtriem, P. I*nternationales UN-Kaufrecht*, 4. izdevums, Mohr Siebeck, Tībingene, 2007, 134. lpp., 185. punkts. Attiecībā uz Vīnes konvenciju Grundmans izklāsta, ka, lai gan pircējam ir izvēles tiesības, tomēr tas nevar izvēlēties to līdzekli, kas salīdzinājumā ar citiem esot nesamērīgs. Grundmann, S. Regulating Breach of Contract — The Right to Reject Performance by the Party in Breach", *European Review of Contract Law*, Nr. 2/2007, 132. un 133. lpp. Eiropas Līgumtiesību principa (*PECL*) 9:102. panta 1. punkts ļauj pieprasīt novērst līguma neatbilstību (*remedying of a defective performance*). 9:102. panta 2. punkta, kurā arī runāts par tiesībām uz atbilstīgu līguma izpildi, a) un b) apakšpunktā noteikts, ka nevar pieprasīt tādu [līguma] izpildi, kas būtu prettiesiska vai neiespējama vai arī prasītu no debitora pārmērīgas pūles vai izmaksas. Lando, O., Beale, H. (izd.) *Principles of European Contract Law*, Kluwer Law International, Hāga, Londona, Bostona, 2000, 394. un 395. lpp.

29 — Direktīvas 1999/44 3. panta 3. un 5. punktā ir paredzēta divu pakāpju sistēma patērētāju tiesību piemērošanai. Vispirms patērētājs var pieprasīt bezmaksas preču salabošanu vai nomaiņu. Pakārtoti tam patērētājs var pieprasīt cenas samazinājumu vai līguma pārtraukšanu.

neatbilst direktīvai [30]. Direktīvas 1999/44 3. panta 4. punktā ir definēts jēdziens "bez atlīdzības". Vācijas tiesību norma ir pretrunā šai definīcijai divu iemeslu dēļ.

45. Pirmkārt, šajā normā ļoti skaidri noteikts, ka jēdziens "bez atlīdzības" ietver "nepieciešamās izmaksas, kādas radušās, lai panāktu preču atbilstību". Neatkarīgi no tā, vai pārdevējs kā priekšnoteikumu preču nomaiņai pieprasa atlīdzību par preces lietošanu vai arī apmaina preci un vēlāk pieprasa atlīdzību par preces lietošanu, šo atlīdzību var uzskatīt par izmaksām, kas radušās, lai panāktu preču atbilstību. Jēdziens "bez atlīdzības" ir jāinterpretē saistībā ar Direktīvas 1999/44 3. panta 1. punktu, saskaņā ar kuru pārdevējs ir *pilnībā* atbildīgs patērētājam par preču piegādes brīdī pastāvošajām neatbilstībām; no tā izriet, ka pārdevējam ir jāsedz visas izmaksas, kas ir saistītas ar preču atbilstības atjaunošanu.

46. Otrkārt, attiecībā uz Vācijas pausto uzskatu, ka izmaksas ietver "*īpaši* pasta izmaksas, darbaspēka izmaksas un materiālu izmaksas", ir jāsecina, ka šajā sarakstā ir minēti tikai piemēri un tas nav izsmeļošs. Ar vārdu "īpaši" Kopienas likumdevējs vēlējās minēt tipiskākās izmaksas, kas varētu rasties, preces nomainot, nevis ierobežot minēto noteikumu piemērošanas jomu. Balstoties uz *exempla illustrant non restringunt legem* pamatprincipu, ir jākonstatē, ka "izmaksas" neietver tikai tās izmaksas, kas saistītas ar līgumam atbilstīgas preces piegādi [31]. No strīdīgās definīcijas izriet, ka jēdziens "bez atlīdzības" ietver arī *tās* izmaksas, kādas radušās, lai panāktu preču atbilstību, kas ietver gan piemērā minētās izmaksas, gan arī visas pārējās izmaksas, kas varētu rasties preču nomaiņas gadījumā.

47. Tālāk ir jānoskaidro, vai prasība samaksāt par preces lietošanu patērētājam sagādā "ievērojamas neērtības" Direktīvas 1999/44 3. panta 3. punkta trešās daļas izpratnē. Ir jāpiekrīt Austrijas valdības uzskatam, ka maksājums par preču lietošanu ir "ievērojamas neērtības" direktīvas izpratnē. Jēdziens "ievērojamas neērtības" ietver ne tikai praktiskus šķēršļus, veicot preču nomaiņu, bet arī neērtības kopumā, un finansiālas "neērtības"

30 — Opermans [*Opermann*] uzskata, ka Kopienu tiesību gramatiskās interpretācijas izejas punktam ir jābūt "vārdu parastajai un dabīgajai jēgai to tiešā teikuma kontekstā". Skat. Opermann, T. *Europarecht*, 3. izdevums, Verlag C. H. Beck, Minhene, 2005, 207. lpp., 20. punkts.

31 — Tiesību doktrīnā Opermans brīdina par šāda veida tiesību normas nozīmes deformēšanu interpretācijas ceļā. Opermann, T., minēts iepriekš 30. zemsvītras piezīmē, 209. lpp., 23. punkts.

ir papildu neērtības, kas, pēc manām domām, var būt vēl būtiskākas nekā praktiski šķēršļi, ar kuriem patērētājs, iespējams, varētu sastapties, nomainot preci.

48. Turklāt pārdevēja finansiālās intereses, kā to Komisija pareizi norāda savos rakstveida apsvērumos, ir pietiekami aizsargātas ar iespēju atsaukties uz patērētāja izvēlētā [nomaiņas] līdzekļa nesamērīgumu. Saskaņā ar Direktīvas 1999/44 3. panta 3. punkta otro daļu līdzekli uzskata par nesamērīgu, ja "tas nosaka pārdevējam izmaksas, kas salīdzinājumā ar alternatīvo līdzekli ir nepamatotas [..]". Ja pārdevējam, veicot preces nomaiņu, rastos nesamērīgas izmaksas, tas varētu noraidīt patērētāja prasību preci nomainīt. Ja preču salabošana būtu neiespējama vai nesamērīga, varētu rīkoties tā, ka patērētājs izvēlas pakārtotas tiesības un pieprasa cenas samazināšanu vai līguma pārtraukšanu. Tādējādi direktīva aizsargā pārdevēju pietiekamā apmērā un vienlaicīgi nodrošina patērētājam iespēju īstenot tā tiesības [32].

49. Tālāk ir jāapsver, kādas ir praktiskās sekas prasībai maksāt par preču lietošanu. Ja pārdevējs pieprasa patērētājam maksāt par preces lietošanu un preces nomaiņa nav iespējama, patērētājam vairs nepaliek daudz izvēles iespēju. Ja pārdevējs kā priekšnoteikumu preces nomaiņai pieprasa samaksāt par preces lietošanu, patērētājs var veikt šo atlīdzības maksājumu un saņemt jaunu preci vai arī atteikties no jaunās preces. Pat ja pārdevējs kā priekšnoteikumu preces nomaiņai nepieprasa maksu par preces lietošanu, bet pieprasa šo maksu tikai vēlāk, patērētājs varētu šaubīties, vai viņam būtu jāpieprasa nomainīt preci vai nē. Tādēļ praksē var pastāvēt situācija, kad patērētājs prasības samaksāt par preces lietošanu dēļ nemaz neīsteno savas tiesības uz preces nomaiņu, kas katrā ziņā būtu pretrunā Direktīvas 1999/44 jēgai un mērķim. Teorētiski patērētājs, balstoties uz Direktīvas 1999/44 3. panta 5. punkta trešo ievilkumu, varētu atsaukties uz to, ka preču nomaiņa tam sagādātu ievērojamas neērtības, un pieprasīt no pārdevēja cenas samazinājumu vai atcelt līgumu. Tomēr apšaubāmi ir, vai, raugoties

32 — Šajā sakarā turklāt ir jānorāda, ka Direktīva 1999/44 aizsargā pārdevēju, ierobežojot tā atbildības termiņu. Skat. Direktīvas 1999/44 septiņpadsmito apsvērumu un 5. panta 1. punktu.

no pašreizējā Vācijas tiesību akta viedokļa, šāds iebildums patiešām tiktu ņemts vērā. Šāda situācija varētu pilnībā atturēt patērētāju izmantot Direktīvā 1999/44 paredzētās tiesības. Turklāt, raugoties no praktiskā viedokļa, ir jāņem vērā, ka maksas prasīšana par preces lietošanu ir īpaši problemātiska gadījumos, kad preces vērtība strauji samazinās un tās cena no iegādes brīža līdz preces nomaiņai jaunu modeļu izstrādes dēļ var ievērojami samazināties, piemēram, datoru, mobilo telefonu un automašīnu gadījumos [33]. Šādos gadījumos pircējs, mainot preci, saņem preces modeli, kam nomaiņas brīdī nav tik lielas vērtības kā tā pirkuma brīdī, un, neskatoties uz to, pircējam vēl ir jāmaksā par šīs preces lietošanu.

50. Līdz ar to jau no Direktīvas 1999/44 3. panta gramatiskās interpretācijas izriet, ka šāda Vācijas tiesību norma ir pretrunā direktīvai. Lai arī, pēc manām domām, jau tīri gramatiskā interpretācija vien sniedz viennozīmīgu atbildi uz iesniedzējtiesas jautājumu [34], šāda interpretācija ir tikai sākotnējs pamats, kas ir jāapstiprina ar citām interpretācijas metodēm [35]. Arī teleoloģiskās un sistēmiskās interpretācijas rezultātā nešaubīgi var izdarīt secinājumu, ka šāda Vācijas tiesību norma ir pretrunā Direktīvai 1999/44. Šo konstatējumu apstiprina vairāki argumenti.

51. No Direktīvas 1999/44 teleoloģiskās interpretācijas izriet, ka tās mērķis ir augstāka patērētāju aizsardzības līmeņa sasniegšana. Šis mērķis izriet no EKL 3. panta 1. punkta t) apakšpunkta un EKL 153. panta 1. punkta [36]; saskaņā ar EKL 153. panta

33 — Vācijas tiesību doktrīnā Ball, W. Die Nacherfüllung beim Autokauf", *Neue Zeitschrift für Verkehrsrecht*, Nr. 5/2004, 222. lpp., norāda uz atlīdzības par preces lietošanu apjoma problemātiku [līgumam] neatbilstīgas automašīnas iegādes gadījumā. Šulce [*Schulze*] un Eberss [*Ebers*] min šādu piemēru: Pircējs par EUR 2000 iegādājas datoru, kura vidējais lietošanas laiks ir divi gadi; vienu mēnesi pirms garantijas termiņa beigām tiek konstatēts, ka datora cietajam diskam ir nenovēršams bojājums, tomēr pārdevējs ir gatavs apmainīt preci, ja pircējs samaksās atlīdzību par preces izmantošanu EUR 1916 apmērā. Es vēršu uzmanību uz to, ka šāda jauna datora tirgus cena bojājuma konstatēšanas brīdī tehnoloģiju attīstības dēļ, iespējams, ir vairs tikai EUR 500. Skat. Schulze, R., Ebers, M. Streitfragen im neuen Schuldrecht", *Juristische Schulung*, Nr. 4/2004, 369. lpp.

34 — Ar gramatisko interpretāciju ir pietiekami, ja tiesību aktu nepārprotami var interpretēt tikai vienā vienīgā veidā. Šādi piemēri diemžēl ir reti (kad runa ir par terminiem). Šajā izpratnē skat. 1978. gada 9. marta spriedumu lietā 79/77 *Kühlhaus Zentrum* (*Recueil*, 611. lpp., 6. punkts), kurā Tiesa, interpretējot Kopienu tiesību normas, balstījās tikai uz gramatisko interpretāciju. Ja tikai ar gramatisko interpretāciju nav iespējams nonākt pie pilnīgi viennozīmīga rezultāta, tad ir jāpiemēro arī pārējās interpretācijas metodes. Skat. arī ģenerāladvokāta Pojareša Maduru [*Poiares Maduro*] 2007. gada 18. jūlija secinājumus lietā C-64/05 P Zviedrija/Komisija (2007. gada 18. decembra spriedums, Krājums, I-11389. lpp., 37. punkts), kuros Kopienu tiesību normu gramatiskā interpretācija nesniedza viennozīmīgu atbildi, un tā iemesla dēļ šie noteikumi bija jāapskata no to normatīvā konteksta viedokļa, kā arī jāaplūko noteikumu, pie kā šie noteikumi ir pieskaitāmi, mērķis.

35 — Skat. 1980. gada 20. marta spriedumu lietā 118/79 *Knauf Westdeutsche Gipswerke* (*Recueil*, 1183. lpp., 5. un 6. punkts), kurā Tiesa secināja, ka nepietiek tikai ar šīs lietas ietvaros veikto noteikumu gramatisko interpretāciju.

36 — Tātad runa ir par mērķi, ko var objektīvi izsecināt no tiesību akta. Par mērķa objektivitāti kā teleoloģiskās interpretācijas kodolu skat. Alexy, R. A *Theory of Legal Argumentation. The Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification*, Clarendon Press, Oksforda, 1989, 241. lpp. Par teleoloģiskās interpretācijas nozīmi Kopienu tiesībās skat. arī Schermers, H. G., Waelbroeck, D. F. *Judicial Protection in the European Union*, Kluwer Law International, Hāga, Londona, Ņujorka, 2001, 20. un turpmākās lpp.

1. punktu, lai veicinātu patērētāju ieinteresētību un nodrošinātu augstu līmeni patērētāju tiesību aizsardzībā, Kopiena veicina patērētāju veselības, drošības un ekonomisko interešu aizsardzību [37]. Tāds tiesību akts kā Vācijā ir pretrunā Kopienas centieniem nodrošināt augstu līmeni patērētāju tiesību aizsardzībā un it īpaši pretrunā centieniem aizsargāt ekonomiskās intereses.

52. Patērētāju aizsardzības ietvaros Direktīvas 1999/44 specifiskais mērķis [38] ir nodrošināt dažu patēriņa preču pārdošanas aspektu un saistīto garantiju noteikumu minimālo saskaņošanu [39]. Minimālās saskaņošanas nepieciešamība skaidri izriet gan no Direktīvas 1999/44 divdesmit ceturtā apsvēruma, gan no tās 8. panta 2. punkta, kas dalībvalstīm atļauj patērētāju aizsardzības nolūkā pieņemt vai saglabāt stingrākus noteikumus nekā tie ir paredzēti direktīvā. Teleoloģiskā interpretācija viennozīmīgi parāda, ka tāda Vācijas tiesību norma, kas patērētājam garantē *zemāku* aizsardzības līmeni nekā Direktīva 1999/44, ir vēl jo vairāk pretrunā šai direktīvai. Turklāt ir jānorāda uz to, ka Direktīvas 1999/44 noteikumi patērētāju tiesību ietvaros garantē imperatīvus standartus, lai puses līgumiski nevienotos par zemāku patērētāju aizsardzības līmeni un tādā veidā neapietu to, ka preces nomaiņai jānotiek bez maksas [40].

37 — Arī nākotnē patērētāju politikas galvenais mērķis būs iekšējā tirgus funkcionēšanas uzlabošana. Komisija Patērētāju politikas stratēģijā 2007.–2013. gadam uzsvērusi, ka iekšējais tirgus "joprojām ir patērētāju politikas pamatietvars [galvenais pamats], kuram turklāt ir noteicoša loma iekšējā tirgus darbības uzlabošanai". Skat. Komisijas Paziņojumu Padomei, Eiropas Parlamentam un Eiropas Ekonomikas un Sociālo lietu komitejai — ES Patērētāju politikas stratēģija 2007.–2013. gadam — Patērētāju tiesību nodrošināšana — labklājības uzlabošana — efektīva aizsardzība, COM(2007) 99, galīgā redakcija. Paredzams, ka Direktīvas 1999/44 noteikumi tiks iekļauti Eiropas Civilkodeksa projektā, kurā ļoti skaidri tiks definēta patērētāju aizsardzības nozīme. Attiecībā uz šo skat. Heutger, V. Konturen des Kaufrechtskonzepts der Study Group on a European Civil Code — Ein Werkstattbericht", *European Review of Private Law*, Nr. 2/2003, 159. lpp.

38 — Reisenhūbers [*Reisenhuber*] izklāsta, ka teleoloģiskās interpretācijas ietvaros būtiskākais ir noteikt noteikumu specifisko mērķi, nevis tikai noteikumu ietvara mērķi. Skat. Reisenhuber, K. Die Auslegung", izdevumā Reisenhuber, K. *Europäische Methodenlehre. Handbuch für Ausbildung und Praxis*, De Gruyter Recht, Berlīne, 2006, 261. lpp., 41. punkts.

39 — Šajā izpratnē Direktīva 1999/44 atšķiras, piemēram, no Direktīvas 85/374/EEK, kuras mērķis ir pilnībā saskaņot noteikumus par atbildību par produktiem ar trūkumiem. Skat. Padomes 1985. gada 25. jūlija Direktīvu par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz atbildību par produktiem ar trūkumiem (OV L 210, 29. lpp.). Attiecībā uz šo skat. 2002. gada 25. aprīļa spriedumus lietā C-52/00 Komisija/Francija (*Recueil*, I-3827. lpp., 24. punkts), lietā C-154/00 Komisija/Grieķija (*Recueil*, I-3879. lpp., 20. punkts) un lietā C-183/00 *González Sánchez* (*Recueil*, I-3901. lpp., 26. un 28. punkts). Skat. arī ģenerāladvokāta Hēlhuda [*Geelhoed*] 2001. gada 20. septembra secinājumus apvienotajās lietās C-52/00 un C-183/00 Komisija/Francija un *González Sánchez* (*Recueil*, I-3879. lpp., 56. punkts).

40 — Imperatīvās tiesības nosaka līgumu slēgšanas brīvības robežas, ko līguma puses nedrīkst pārkāpt. Skat. arī Schmidt Kessel, M. E*uropäisches Vertragsrecht*", izdevumā Reisenhuber, K. E*uropäische Methodenlehre. Handbuch für Ausbildung und Praxis*, De Gruyter Recht, Berlīne, 2006, 397. lpp., 15. punkts. Vācijas tiesību doktrīnā uz Direktīvas 1999/44 3. panta imperatīvo raksturu norāda, piemēram, Grundmann, S. Internationalisierung und Reform des deutschen Kaufrechts", izdevumā Grundmann, S., Medicus, D., Rolland, W. E*uropäisches Kaufgewährleistungsrecht. Reform und Internationalisierung des deutschen Schuldrechts*, Carl Heymanns Verlag, Ķelne, Berlīne, Bonna, Minhene, 2000, 317. lpp.

53. Tālāk no Direktīvas 1999/44 otrā, ceturtā un piektā apsvēruma skaidri izriet, ka augstāka patērētāju aizsardzības līmeņa sasniegšanas mērķis ir raita iekšējā tirgus darbība [41], kas ļautu patērētājiem brīvi iegādāties patēriņa preces citās dalībvalstīs [42]. Atbilstoši tam augstāks patērētāju aizsardzības līmenis var veicināt tā saucamo brīvo pasīvo preču un pakalpojumu apriti, kā ietvaros patērētājs pērk preces un saņem pakalpojumus citā dalībvalstī [43]. Lai būtu nodrošināta preču un pakalpojumu aprite, patērētājiem ir jāpiedāvā iespējami vienoti preču iegādes un pakalpojumu saņemšanas noteikumi, kas attiecas arī uz noteikumiem par [preču] nomaiņu bez atlīdzības. Šie noteikumi Vācijā var būt neizdevīgāki, jo pārdevējam ir iespēja pieprasīt samaksāt atlīdzību par preces lietošanu, kā rezultātā var tikt deformēts iekšējais tirgus un ierobežota preču un pakalpojumu brīva aprite. Šajā sakarā jānorāda uz to, ka dažās citās dalībvalstīs pārdevējs nevar pieprasīt no patērētāja atlīdzību par nepilnīgas preces lietošanu [44]. Ir iedomājama situācija, ka patērētājs no kādas citas dalībvalsts, no kuras Vācija jau iepriekš pieprasīja atlīdzību par preces lietošanu, vilcināsies atkārtoti iepirkties Vācijā.

54. Tas, ka Direktīvas 1999/44 mērķis ir iekšējā tirgus darbības uzlabošana [45], izriet arī

41 — Skat. Weatherill, S. E*U Consumer Law and Policy*, *Edward Elgar*, Northemptona, 2005, 63. lpp. Vispārīgi attiecībā uz Kopienu privātajām tiesībām, kas nodrošina iekšējā tirgus izveidošanu un darbību, skat. Müller-Graff, P. C. "Europäisches Gemeinschaftsrecht und Privatrecht — Das Privatrecht in der europäischen Integration", *Neue Juristische Wochenschrift*, Nr. 1/1993, 18. lpp.

42 — Šajā ziņā es norādu uz Direktīvas 1999/44 piekto apsvērumu, saskaņā ar kuru patērētāju tiesību minimālo noteikumu kopums nostiprinās patērētāju uzticību un dos viņiem iespēju pilnībā izmantot iekšējo tirgu. Grundmans un Bjanka izklāsta, ka, raugoties no patēriņa preču pārdošanas aspektiem, bija nepieciešama iekšējā tirgus labāka funkcionēšana, jo patērētāji atturas no pirkumu veikšanas ārvalstīs galvenokārt tādu iemeslu dēļ kā nedrošība par garantijas apjomu, valodas barjera un grūtības strīdu izšķiršanā. Grundmann, S., Bianca, C. M. *EU Kaufrechts-Richtlinie. Kommentar*, iepriekš minēts 28. zemsvītras piezīmē, 28. lpp., 16. punkts. Arī Komisija Zaļajā grāmatā par patērētāju tiesību a*cquis* pārskatīšanu (COM(2006) 744, galīgā redakcija, 4. lpp.) paziņoja: "Citiem vārdiem sakot, patērētāju uzticība iekšējā tirgū ir jāveicina, nodrošinot visā ES augstu patērētāju aizsardzības līmeni".

43 — Tiesa savā judikatūrā ir atkārtoti izcēlusi brīvas preču un pakalpojumu kustības pasīvā aspekta nozīmi. Par brīvu pasīvo pakalpojumu kustību skat. arī 1984. gada 31. janvāra spriedumu apvienotajās lietās 286/82 un 26/83 *Luisi* un *Carbone* (*Recueil*, 377. lpp., 10. punkts) un 2007. gada 11. septembra spriedumu lietā C-318/05 Komisija/Vācija (Krājums, I-6957. lpp., 65. punkts). Par brīvu pasīvo preču kustību skat. arī 1990. gada 7. marta spriedumu lietā C-362/88 *GB-INNO-BM* (*Recueil*, I-667. lpp.). Par to pašu problemātiku skat. arī Calliess, C., Ruffert, M. (izd.), *EUV/EGV. Das Verfassungsrecht der Europäischen Union mit Europäischer Grundrechtecharta. Kommentar*, 3. izdevums, Verlag C. H. Beck, Minhene, 2007, 1698. lpp.

44 — Skat., piemēram, Austrijas, Francijas, Īrijas, Slovēnijas un Spānijas likumdošanu. Skat. Austrijā Patērētāju aizsardzības likuma [*Konsumentenschutzgesetz*] 8. panta 3. punktu un Vispārējā Civilkodeksa [*Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*] 932. panta 1.–3. punktu; Francijā Patērētāju kodeksa [*Code de la consommation*] L.211-9. un L.211-10. pantu; Īrijā Eiropas Kopienu noteikumu 2003 [par dažiem patēriņa preču pārdošanas aspektiem un saistītajām garantijām] (*European Communities* [*Certain Aspects of the Sale of Consumer Goods and Associated Guarantees*] *Regulations 2003*) 7. panta 1., 3., 5. un 6. punktu; Slovēnijā Patērētāju aizsardzības likuma [*Zakon o varstvu potrošnikov*] 37.c pantu; Spānijā Likuma Nr. 23/2003 par patēriņu preču pārdošanas garantijām [*Ley 23/2003 de garantías en la venta de bienes de consumo*] 4. panta 1. punktu, 5. panta 1. punktu, kā arī 6. panta a) un b) punktu. Šie dati ir ņemti no pētījuma projekta, ko vadīja prof. Dr. *Hans Schulte-Nölke*. Schulte-Nölke, H. E*C Consumer Law Compendium*, Bilefeldes Universitāte, Bilefelde, 2007.

45 — Arī Možina, D. Direktiva 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 1999 o nekaterih vidikih prodaje potrošniškega blaga in z njim povezanih garancij", izdevumā Trstenjak, V., Knez, R., Možina, D. E*vropsko pravo varstva potrošnikov. Direktive ES/EU z uvodnimi pojasnili*, GV Založba, Ļubļana, 2005, 69. lpp., uzsver Direktīvas 1999/44 dubulto mērķi — augsts patērētāju aizsardzības līmenis un iekšējā tirgus darbība. Par tiesību aktiem ar vairākiem mērķiem skat. tiesību zinātnes doktrīnā Engisch, K. E*inführung in das juristische Denken*, 4. izdevums, Kohlhammer Verlag, Štutgarte, Berlīne, Ķelne, Mainca, 1956, 80. lpp.

no juridiskā pamata, balstoties uz kuru direktīva tika pieņemta, proti, EKL 95. panta [46]. Saskaņā ar judikatūru un tiesību doktrīnu EKL 95. pants var būt kāda Kopienu tiesību akta juridiskais pamats tikai tādā gadījumā, ja šī tiesību akta mērķis patiešām ir veicināt iekšējā tirgus darbības noteikumu izveidi un uzlabošanu un ja tas palīdz novērst šķēršļus preču vai pakalpojumu brīvai apritei vai kavē konkurences deformēšanu [47]. Tiesību aktus, ar kuriem tikai cita starpā tiek saskaņoti šie noteikumi, nevar pieņemt, balstoties uz šo pantu [48].

55. Arī veicot sistēmisko interpretāciju, nevar izdarīt secinājumu, ka Direktīva 1999/44, ņemot vērā tās piecpadsmito apsvērumu, pieļauj prasīt samaksu par preces lietošanu. Vispirms ir jānorāda uz šādas normas formālo (ārējo) aspektu [49]. No šī apsvēruma sistemātikas kļūst skaidrs, ka tas attiecas tikai uz līguma atcelšanu. Tas, ka līguma atcelšana ir minēta tikai šī apsvēruma otrajā teikumā, nenozīmē, ka pirmo un otro teikumu var apskatīt šķirti; daudz lielākā mērā viss piecpadsmitais apsvērums ir jāaplūko kā sistēmas kopums. Ja šis apsvērums tiek lasīts šādā veidā, ir skaidrs, ka atlīdzinājumu patērētājam var samazināt tikai līguma atcelšanas gadījumā.

56. Otrkārt, sistēmiskās interpretācijas ietvaros ir jāņem vērā visas Direktīvas 1999/44 materiālā (iekšējā) sistemātika, kam ir jābūt saskanīgam veselumam, kurā nav nekādu iekšēju pretrunu [50]. Ja, balstoties uz piecpadsmito apsvērumu, būtu pieļaujamas pārdevēja tiesības pieprasīt maksu par preces lietošanu, tā būtu iekšēja nesaskaņa starp šo apsvērumu un direktīvas 3. pantu, kurā noteikts, ka nomaiņa tiek veikta bez atlīdzības. Turklāt ir jānorāda, ka piecpadsmitajam apsvērumam tajā nozīmē, kādu tam

46 — Reisenhuber, K., iepriekš minēts 38. zemsvītras piezīmē, 261. lpp., 40. punkts, pievērš uzmanību tam, ka juridiskais pamats var norādīt uz tiesību akta mērķi.

47 — Par EKL 95. pantu kā juridisko pamatu skat. arī 2002. gada 10. decembra spriedumu lietā C-491/01 *British American Tobacco* (*Recueil*, I-11453. lpp., 59. un 60. punkts), 2004. gada 14. decembra spriedumu lietā C-210/03 *Swedish Match* (Krājums, I-11893. lpp., 29. punkts) un 2006. gada 12. decembra spriedumu lietā C-380/03 Vācija/Parlaments un Padome (Krājums, I-11573. lpp., 37. punkts). Tiesību doktrīnā arī Calliess, C., Ruffert, M., iepriekš minēts 43. zemsvītras piezīmē, 1702. lpp.

48 — Skat. 1991. gada 4. oktobra spriedumu lietā C-70/88 Parlaments/Padome (*Recueil*, I-4529. lpp., 17. punkts), 2000. gada 5. oktobra spriedumu lietā C-376/98 Vācija/Parlaments un Padome (*Recueil*, I-8419. lpp., 33. punkts) un 2005. gada 6. decembra spriedumu lietā C-66/04 Apvienotā Karaliste/Parlaments un Padome (Krājums, I-10553. lpp., 59. un 64. punkts).

49 — Par argumentāciju saistībā ar "ārējo" sistēmu skat. tiesību doktrīnā arī Larenz, *Methodenlehre der Rechtswissenschaft*, 6. izdevums, Springer, Berlīne, Heidelberga, 1991, 326. lpp.

50 — Tiesību doktrīnā uz pretrunu neesamību kā sistēmiskās interpretācijas argumentu norāda Alexy, R. A *Theory of Legal Argumentation. The Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification*, Clarendon Press, Oksforda, 1989, 240. lpp.

piedēvē Vācijas valdība, nav atbilstības Direktīvas 1999/44 normatīvās daļas noteikumos.

57. Tāpat es nevaru piekrist Vācijas valdības argumentam, ka saskaņā ar Direktīvas 1999/44 3. panta 2. punkta vēsturisko interpretāciju pārdevējs varot pircējam pieprasīt samaksāt atlīdzību par preces lietošanu.

58. Tas, ka salīdzinājumā ar Komisijas pēdējo priekšlikumu Direktīvas 1999/44 formulējums no "salabo preces bez maksas vai arī tās nomaina" [51] tika mainīts uz "salabo preces vai arī tās nomaina, abos gadījumos *bez maksas*" [52], katrā ziņā ir arguments par labu tam, ka arī preces nomaiņai vienmēr ir jānotiek bez maksas [53]. Šajās teksta izmaiņās es saskatu papildu pierādījumu tam, ka Kopienu likumdevējs nepārprotami vēlējās noteikt, ka bez atlīdzības notiek arī [preču] nomaiņa, ne tikai preces salabošana, un ka tādēļ tas neatbalstīja Komisijas priekšlikuma sākotnējo teksta redakciju. Attiecīgus secinājumus var izdarīt arī no Samierināšanas komitejas [54] paziņojuma presei, uz ko atsaucas Vācijas valdība un kas pierādot, ka jēdziens "bez atlīdzības" attiecas tikai uz preču salabošanas izmaksām, it īpaši uz pasta izmaksām, darbaspēka izmaksām un materiālu izmaksām. Direktīvas 1999/44 teksts atšķiras no šī paziņojuma teksta, kas ir vēl viens pierādījums tam, ka ar Direktīvu 1999/44 bija viennozīmīgi jānosaka arī, ka preču nomaiņa tiek veikta bez atlīdzības [55].

59. Tālāk ir jāuzsver, ka — pat ja vēsturiskā interpretācija norādītu uz Vācijas valdības ieteikto risinājumu — šī interpretācijas

51 — Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas par dažiem patēriņa preču pārdošanas aspektiem un saistītajām garantijām grozītā priekšlikuma 3. panta 4. punkts (COM(1998) 217, galīgā redakcija — 96/0161(COD), OV C 148, 12. lpp.).

52 — Mans izcēlums.

53 — Skat. 1961. gada 1. jūnija spriedumu lietā 15/60 *Simon* (*Recueil*, 225. lpp.), kurā Tiesa secināja, ka atšķirība starp kāda tiesību akta projekta tekstu un šo noteikumu galīgo redakciju slēpj sevī arī [noteikumu] nozīmes atšķirību, ja nav pierādījumi par pretējo. Tiesību doktrīnā skat. Baldus, C. Historische und vergleichende Auslegung im Gemeinschaftsprivatrecht — Zur Konkretisierung der geringfügigen Vertragswidrigkeit", izdevumā Baldus, C., Müller-Graff, P. C. (izd.), *Die Generalklausel im Europäischen Privatrecht*, Sellier. European Law Publishers, Minhene, 2006, 4. lpp.

54 — Eiropas Parlamenta — Padomes Samierināšanas komiteja, Vienošanās par patēriņa preču garantijām, Brisele, 1999. gada 18. marts, C/99/77.

55 — Līdzīgi Tiesa savā judikatūrā pieņēma spriedumu, ka atvasināto tiesību aktu interpretācijā nevar balstīties uz šī akta sagatavošanas dokumentu teksta versiju saturu, ja tas nav ticis iestrādāts pieņemtajā tiesību aktā. Tiesa secināja, ka, ja Padomes sēdes protokolā ietvertais paziņojums nav atspoguļots atvasināto tiesību noteikuma tekstā, uz to nevar atsaukties, veicot minētā noteikuma interpretāciju. Skat. 1991. gada 26. februāra spriedumu lietā C-292/89 *Antonissen* (*Recueil*, I-745. lpp., 18. punkts), 2000. gada 8. jūnija spriedumu lietā C-375/98 *Epson Europe* (*Recueil*, I-4243. lpp., 26. punkts), 2006. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-402/03 *Skov* un *Bilka* (Krājums, I-199. lpp., 42. punkts) un 2007. gada 19. aprīļa spriedumu lietā C-356/05 *Farrell* (Krājums, I-3067. lpp., 31. punkts). Skat. arī ģenerāladvokātes Kokotes [*Kokott*] 2007. gada 18. jūlija secinājumus lietā C-175/06 *Tedesco* (2007. gada 27. septembra rikojums, Krājums, I-7929. lpp., 69. punkts) un 2006. gada 13. jūlija secinājumus lietā C-278/05 *Robins* u.c. (2007. gada 25. janvāra spriedums, Krājums, I-1053. lpp., 81. punkts).

metode viena pati neko neizšķir [56], jo tai Kopienu tiesību aktu interpretācijā ir tikai pakārtota loma [57]. Kopienu tiesību noteikuma objektīvo nozīmi varētu secināt tikai no paša noteikuma, ņemot vērā tā kontekstu un mērķi [58].

60. Šo secinājumu ietvaros ir jāapskata vēl divi Vācijas valdības argumenti. Pirmais attiecas uz lietu *Schulte*, bet otrais skar jautājumu, vai notiktu patērētāja neattaisnota iedzīvošanās, nomainot viņa nopirkto preci.

61. Lietu *Schulte* [59], uz ko atsaucas Vācijas valdība, pēc manām domām, nevar saistīt ar problemātiku par atlīdzības pieprasīšanu par preces lietošanu.

62. No vienas puses, lieta *Schulte* attiecas uz patērētāju aizsardzību līguma atcelšanas gadījumā, proti, tiesībām ar citām pazīmēm nekā nomaiņas gadījumā. Turklāt lietā *Schulte* runa ir nevis par līguma atcelšanu neatbilstīgas iegādātās preces dēļ, kā tas noteikts Direktīvas 1999/44 3. panta 5. punktā, bet gan par aizdevuma līguma atsaukšanu. Tiesa lietā *Schulte* nosprieda, ka valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru "patērētājam tiek uzlikts pienākums hipotekārā kredīta līguma atteikuma gadījumā atmaksāt ne tikai saskaņā ar līgumu saņemto summu, bet arī samaksāt aizdevējam kredīta procentus atbilstoši tirgū esošajai likmei" [60], nav pretrunā Direktīvai 85/577/EEK [61]. Šajā spriedumā Tiesa par pieņemamu atzina tādu valsts tiesību aktu, kas balstīts uz principu, ka līguma pusēm iegūtie labumi abpusēji ir jāatdod. Attiecībā uz tiesībām nomainīt neatbilstīgu preci situācija tomēr ir atšķirīga.

56 — Skat. ģenerāladvokātes Kokotes 2006. gada 7. septembra secinājumus lietā C-284/04 *T-Mobile Austria* u.c. (2007. gada 26. jūnija spriedums, Krājums, I-5189. lpp., 88. punkts) un secinājumus lietā *Robins* u.c. (iepriekš minēti 55. zemsvītras piezīmē, 80. un 81. punkts).

57 — Oppermann, T., iepriekš minēts 30. zemsvītras piezīmē, 209. lpp., 25. punkts; Schulte-Nölke, H. Elf Amtssprachen, ein Recht? Folgen der Mehrsprachigkeit für die Auslegung von Verbraucherschutzrichtlinien", izdevumā Schulze, R. *Auslegung europäischen Privatrechts und angeglichenen Rechts*, Nomos Verlag, BādenBādene, 1999, 158. lpp. Arī saskaņā ar Šermersu [*Schermers*] un Velbruku [*Waelbroeck*] Kopienu tiesību interpretācijā *travaux préparatoires* tiek izmantoti tikai izņēmuma kārtā. Skat. Schermers, H. G., Waelbroeck, D. F. *Judicial Protection in the European Union, Kluwer Law International*, Hāga, Londona, Ņujorka, 2001, 16. lpp. Beļģijas tiesību doktrīnā uz ierobežotajām vēsturiskās interpretācijas iespējām norāda, piemēram, Mertens de Wilmar, "Réflexions sur les méthodes d'interprétation de la Cour de justice des Communautés européennes", *Cahiers de droit européen*, Nr. 1/1986, 14. un 15. lpp. Līdzīgi arī Rideau, J. *Droit institutionnel de l'Union et des Communautés Européennes*, 4. izdevums, *L.G.D.J.*, Parīze, 2002, 182. lpp.; Arnull, A. *The European Union and its Court of Justice*, 2. izdevums, Oxford University Press, Oksforda, 2006, 619. lpp.

58 — Skat. arī 1986. gada 15. aprīļa spriedumu lietā 237/84 Komisija/Beļģija (*Recueil*, 1247. lpp., 17. punkts) un 1991. gada 10. decembra spriedumu lietā C-306/89 Komisija/Grieķija (*Recueil*, I-5863. lpp., 8. punkts).

59 — 2005. gada 25. oktobra spriedums lietā C-350/03 *Schulte* (Krājums, I-9215. lpp.). Kā līdzīgu spriedumu skat. 2005. gada 25. oktobra spriedumu lietā C-229/04 *Crailsheimer Volksbank* (Krājums, I-9273. lpp.).

60 — Iepriekš minētā sprieduma lietā *Schulte* 93. punkts.

61 — Padomes 1985. gada 20. decembra Direktīva par patērētāja aizsardzību attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti ārpus uzņēmuma telpām (OV L 372, 31. lpp.).

Tiesības uz neatbilstīgas preces nomaiņu nav balstītas uz gūtā labuma abpusējas atdošanas pamatprincipu, bet gan uz principu par līguma interpretāciju *favor contractus* izpratnē, saskaņā ar kuru līgums netiek atcelts, ciktāl tas ir iespējams; proti, nomaiņas mērķis ir līguma noteikumu pildīšana.

64. Šajā lietā nevar arī apgalvot, ka patērētājs būtu netaisni iedzīvojies [62]. Patērētājs, samaksājot pirkuma summu, ir pienācīgi izpildījis savus no abpusējā patēriņa preces pirkšanas–pārdošanas līguma izrietošos pienākumus, kamēr pārdevējs nav pildījis savas saistības, kā tas ir noteikts līgumā. Tādēļ tiesības uz atlīdzību par preces lietošanu, ņemot vērā *pacta sunt servanda* pamatprincipu, ir tikai pārdevēja tiesības izpildīt savus līgumā paredzētos pienākumus. Katrai līguma pusei pašai ir jāuzņemas risks par savu [līguma] pienākumu nepilnīgu pildīšanu. Atbildība par to, ka ir jāveic preces nomaiņa, nav patērētājam; tas vēlas tikai nopirkto preci normāli izmantot, kas arī pārdevējam ir jānodrošina.

63. No otras puses, no sprieduma lietā *Schulte* kļūst skaidrs pamatprincips, ka patērētājs līguma atcelšanas gadījumā nav spiests atdot aizdevumu un kredīta procentus, ja otra līguma puse nav atbilstoši pildījusi savus līgumā noteiktos pienākumus. Tiesa sprieduma lietā *Schulte* 94. punktā nosprieda, ka Direktīva 85/577 principā neaizliedz, ka valsts tiesību noteikumi, saskaņā ar kuriem patērētājam, kas atsauc aizdevuma līgumu, ir jāatmaksā aizdevums un kredīta procenti, netiek piemēroti situācijās, kad tirgotājs nav ievērojis patērētāja informēšanas pienākumu, ko tam uzliek direktīva. Tādēļ atbilstoši šim pamatprincipam, ka līguma puse, kas nav pienācīgi pildījusi savus pienākumus, galvo par tās nepilnīgi veiktajiem pienākumiem, ir iespējams salīdzināt līguma atcelšanu ar neatbilstīgas preces nomaiņu. Tas katrā ziņā ir arguments par labu tam, ka pārdevējam neatbilstīgas preces nomaiņas gadījumā ir pilnībā jāatbild par neatbilstīgo preci un jāsedz visas ar to saistītās izmaksas.

65. Tādēļ nebūtu pieņemams, ja patērētājam, kurš ir atbilstoši izpildījis savus līguma pienākumus, būtu par neatbilstīgas nopirktās preces lietošanu jāmaksā atlīdzība pārdevējam, kurš nav atbilstoši izpildījis savus līgumā paredzētos pienākumus. Saņemot jaunu preci, patērētājs saņem tikai to, uz ko tam ir tiesības, proti, līgumam atbilstīgu patēriņa preci, kādēļ šajā lietā nekādā gadījumā nevar būt runa par patērētāja netaisnu iedzīvošanos.

62 — Tā kā šī joma Kopienu tiesībās nav skaidri noteikta, jautājumi par neattaisnotu iedzīvošanos pārsvarā Tiesas judikatūrā tiek uzdoti saistībā ar nelikumīgi iekasētu nodokļu un muitas nodevu atmaksu. Attiecībā uz šo skat. 1999. gada 9. februāra spriedumu lietā C-343/96 *Dilexport* (*Recueil*, I-579. lpp.).

66. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka Vācijas tiesību akts, saskaņā ar kuru nomaiņas gadījumā pārdevējs var pieprasīt no patērētāja atlīdzību par preces lietošanu, ir pretrunā Direktīvai 1999/44.

VII — Secinājumi

67. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai nospriest, ka Eiropas Padomes un Parlamenta 1999. gada 25. maija Direktīvas 1999/44/EK par dažiem patēriņa preču pārdošanas aspektiem un saistītajām garantijām 3. panta 2. punkta noteikumi savienojumā ar 3. punkta pirmo daļu un 4. punktu vai 3. panta 3. punkta trešo daļu ir interpretējami tādējādi, ka valsts tiesību norma, kurā noteikts, ka pārdevējs, atjaunojot patēriņa preču atbilstību, tās nomainot, var no patērētāja pieprasīt atlīdzību par iepriekš piegādātas līguma noteikumiem neatbilstīgas patēriņa preces lietošanu, ir pretrunā šiem noteikumiem.